

36 פסקים מרב משה בעניני חנוכה - שיעור 408

I. פסקיו מהאגרות משה

(א) מי שיהיה בדרך כל הלילה ואין לו מי שידליק בביתו אף שאיכא נרות ליכא חיוב שלא בבית וכן משמע מרש"י (שנת כ"ג: ד"ה הוולס) כשהוא יושב בספינה מברך רק על הראיה דספינה חשיב כחוץ וצריך בית (אג"מ י"ד ג - י"ד - ו) אמנם אפשר ספינתינו דינו כבית וכן אורון רכבת וקאר וצ"ע

(ב) סעודה לחנוכה אינו סעודת מצוה לענין להתיר אבל תוך י"ב חודש וגם לסעודות איזה האדמור"ם בחנוכה אין לילך האבל (אג"מ י"ד ג - קס"ח) וע"ע בפני ברוך שהביא מקילין בזה

(ג) בעל ואשתו כשאחד מהם אינו בביתו צריכין להדליק כל מי שאינו בביתו מדין מהדרין מן המהדרין (אג"מ ה - מ"ג - ז ד"ה הנה הארכתי) וזה כשיטת הרא"ש והטור והרמ"א שיש מצות הבית וגם מצות גברא ולכן אם באו הכנים הנשואות לשבת וכדומה יכולים לברך על נרותם מצד מצות גברא ואבאר עוד

(ד) זמן הדלקת נר חנוכה בע"ש הוא סמוך לנרות שבת דאם אין דעתו להדליק נר שבת אלא סמוך לסוף פלג המנחה לא יוכל להדליק נר חנוכה הרבה קודם כי לא היה שום צורך שיתקנו שידליק נר חנוכה אף שדעתו עוד לעשות מלאכות הרבה (אג"מ ז - ס"ג ד"ה וסף) מ"מ זה רק לכתחלה ואמנם מי שנוסע ע"ש לקרובו ויש פנאי להדליק בביתו אחר פלג המנחה מסתברא באופן זה יותר טוב להדליק בביתו (ד"ע)

(ה) האג"מ (ד - ק"ה - ז) מי שהוא יחידי בבית ואין אחר רואה נרו יכול לברך וע"ע בשערי ציון (תרע"ג - י"ז)

(ו) דיכול לברך מאוחר שעיקר הפרסום הוא לבני ביתו (אג"מ ז - ס"ג ד"ה וכן צמולאי שנת צספו)

(ז) עיקר זמן הדלקת נר חנוכה שיותר עדיף הוא עשרה מינוטן אחר תחלת השקיעה (אג"מ ז - ק"ח - ו)

(ח) האג"מ (י"ד ג - י"ד - ה) כתב למי שאינו בביתו וחושב לחזור בלילה לא יצא מביתו עד אחר שידליק או ימהר לבוא בעוד שאיכא אינשי ברחובות שיראו שהדליק

II. פסקי רב משה פיינשטיין שהובא בסוף ספר מקרא קודש (רב משה הררי) שנכתב על ידי רב מרדכי טנדלר

(א) אין חיוב להדליק מנורה לקטן שלא הגיע לחינוך גם לשיטת הרמב"ם שבעה"ב מדליק לכולם זה רק לקטן שהגיע לחינוך וע"ע בערוך השלחן (תרע"ח - ט"ז)

(ב) בישיבות צריך שידליק בחדר שישן שהוא היותר קבוע ואם שווים המקומות מקום האכילה הוא הקובע וצריך לממנים שומר שישמור משריפה ואחר הזמן לפי ר"ת היו מכבים את הנרות והיו מדליקים בישיבתו בכניסה לכל חדר ואע"פ שהיו להם חלונות כיון שנגד החלונות היה שם מקום שומם

(ג) אם סועד בקביעות במקום מסוים אפילו יום א' בשבוע באותו יום ידליק במקום שסועד כגון אם תמיד בליל ג' אוכל אצל סבו ידליק שם

(ד) במקרה ששבת הוי ליל שני של חנוכה ויש לאדם אחד רק ג' נרות הכריע שידליק שנים לשבת שזה מנהג עתיק ומקובל בכל ישראל ויותר קבוע מהדין הידור בחנוכה וגם נר שבת נחשב כתדיר יותר

(ה) במקום שיש נר חשמל ויש עוד רק נר א' משמן או שעוה ידליק את הנר שאינו חשמלי לחנוכה ולא לשבת שהרי יש כבר שלום בית מנר החשמל וא"א לצאת בחנוכה בנר חשמל דהוא כהדלקת עץ בעלמא שאין בו פתילה ושמן ואינו דומה למקדש ולשבת צריך רק אור

(ו) הקפיד לעת זקנתו לשים כמה פתילות בכל נר של המנורה שלו כדי שיהיה נראה לו

יותר ובענין פסול מצד מדורה הסביר שזה רק שזה ניכר כמדורה ואפילו כמדורה אמיתית אם עושה כמה מדורות כפי מנין הנרות באותו לילה יהיה כשר ודלא כהחת"ס שהקפיד שלא לבדוק חמץ כפתילה שיש בו חוטים טווים יחד שנחשב כמדורה

(ז) יש הידור מצוה להדליק בחלון גם כשגר במקום גבוה מעשרים אמה אם יש אנשים ממולו שיכולים לראות הנרות

(ח) נכון לסדר את המנורה לבני רה"ר שתהיה ניכר שהנרות נפרדות ומ"מ מעיקר הדין שהיום נוהגים כהרמ"א שדולקין רק לבני ביתו ואם קשה לעשות לאנשי רה"ר אין קפידה

(ט) ביורופ היו גם הנשים הנשואות מדליקות בברכה מדין מהדרין מ"מ אשתו לא הדליקה דלא כפה את מנהגיו על אשתו ואם רב משה איחר היא הדליקה בעבורו אמנם אם איחר רק שעה או קצת יותר היתה ממתנה לו ורק אם איחר הרבה הרבנות הדליקה בעבורו כפי שהורה לה רב משה

(י) גם כשהחתן אינו מתענה ביום חופתו בחנוכה מ"מ יאמר וידוי של עיו"כ במנחה דיום החתונה

(יא) אבלים צריכים לומר הלל בחנוכה כיון שאמירתו היא חיוב ולא כר"ח שזה רק מנהג

(יב) רב משה נהג ללבוש נעלי שבת בחנוכה להראות סימן להחשיבות דחנוכה ודומה למה שהחסידים לבשו השטריימל שלהם בחנוכה

III. פסקי רב משה שהובא בספר מועדי ישרון

(א) דאין לומר אשתו כגופו אלא כשהוא בביתו או במלון שאשתו יכולה לכוא שם בלי הזמנה מיוחדת דאם לאו צריכה להדליקה לעצמה וכן איפכא אם המדליק אינו בביתו וגם האחר אין בבית

(ב) אם הוא בא אחר שהדליקה והוא לא ידע שהדליקה הוא אינו יכול לברך אלא שעשה נסים ולא להדליק נר של חנוכה

(ג) יכול לעשות שליח להדלקה אפילו אם השליח הדליק כבר לעצמו ודוקא אם אחד מבני ביתו יש בבית

(ד) יותר טוב להדליק ע"י עצמו במאוחר זמן מלהדליק ע"י שליח בזמנו

(ה) שיתופים בחדר אחד צריך לכל אחד להדליק ולא סגי בשיתוף

(ו) מי ששכור חדר ואוכל אם בעל הבית צריך להדליק לעצמו

(ז) יותר טוב להדליק בחלון למעלה מעשרה מלהדליק סמוך לפתח חדרו למטה מעשרה שהעיקר הוא פירסומי ניסא

(ח) מי שדר בישיבה כל השנה ואוכל בליל חנוכה בבית אביו יכול להדליק בבית אביו אף שרוב השנה הוא אינו שם

(ט) מי שהדליק בבית חבירו ואח"כ הולך לביתו צריך להדליק עוד פעם בברכה וצ"ע

(י) אינו צריך לבטל סדר לימודו להדלקת נרות חנוכה (לוח 109)

(יא) אם יש ב' מנינים למנחה מדליקין נר חנוכה רק בהמנין שיש בו הרוב

(יב) אם יש מנין למעריב ואין מנין למנחה אין מדליקין לפני מעריב

(יג) קטן יכול להדליק בבית הכנסת

(יד) מדליקין עוד פעם עם ברכת שהחיינו אפילו אם כבר הדליק בבית הכנסת

(טו) כל זמן שהנרות דולקים אסורה להנשים לעשות מלאכות חוה"מ

(טז) מי שבירך על הנרות ונמצא שאין בו שמן צריך לברך עוד אפילו אם יש פח שמן אצל הנרות (שאיין זה ברכת הנהנין אלא ברכת המצוה)